

vedlegg 1

2007/4536

NOTAT

Til: Medieavdelingen, Kulturdepartementet

Fra: Medietilsynet

Dato: 10. juni 2009

1. Mandat

Medietilsynet er i brev av 11. desember 2008 fra Kultur- og kirke departementet bedt om vurdere Sametingets forslag om differensiering av satser mellom de samiske språk i variabelt tilskudd. Sametinget foreslår også at variabelt tilskudd skal gjøres avhengig av at avisene benytter alle tre samiske skriftspråk.

Departementet ber Medietilsynet vurdere forslagene med utgangspunktet i ny formålsparagraf og gjeldende mediepolitiske målsetninger. Problemstillingene er reist i konsultasjonen i forbindelse med seneste forskriftsendring.

I brev av 16. januar 2009 fra departementet er Medietilsynet i tillegg bedt om å vurdere behovet for å lempe på "ettårsregelen" (kravet til drift i ett kalenderår) i forskriftens § 4 eller eventuelt å åpne for en form for etableringsstøtte for å legge til rette for etablering og drift av avistilbud på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

Departementet stiller spørsmål om "dagens regler gir tilstrekkelig insentiv og økonomisk grunnlag" for et tilbud på sørsamisk.

Dette språket er derfor spesielt omtalt i denne drøftingen, også ut fra at pressestøttens post 75 per dato inneholder tilbud på de to andre berørte samiske språkene; nord – og lulesamisk.

2. Sametingets posisjonsnotat

I sitt posisjonsnotat av 9. mai 2008 skriver Sametinget:

"Sametinget mener samtidig at det er nødvendig å foreta særskilte tiltak for å styrke språkutviklingen for lule- og sørsamisk. For å oppnå dette vil Sametinget at det foretas to endringer i forskriften. Den ene endringen innebærer at vektingen av avissider i samiske aviser på lule- og sørsamisk er større enn for nordsamisk, slik at for en side på lulesamisk vektet det to ganger en side på nordsamisk, og en side på sørsamisk vektet tre ganger en side på nordsamisk. Det må samtidig settes krav om en rimelig grad av fordeling av avissidene på de tre samiske språkene uten at dette dermed fastsettes helt konkret i forskriften. En publisering der det over tid bare brukes en eller to samiske språk bør imidlertid innebære at det ikke kan gis variabelt tilskudd. Sametinget ser at en bestemmelse om vekting bare vil slå ut om det er flere samiske aviser som trykker sider på samisk, men mener likevel at det vil være et stimuleringsiltak for at samiske aviser også har sider på lulesamisk."

3. Uttalelse fra Samisk forlegger- og avisforening (Sálas) i brev av 23. februar 2009

Medietilsynet siterer forhold i tilknytning i departementets mandat. Uttalelsen til Sálas, i sin helhet, er vedlagt.

3.1 Om formålsparagrafen

”Stortinget har gjentatte ganger påpekt at samiske dagsaviser ”er helt avgjørende for informasjonsformidling, identitetsutvikling og demokrati i det samiske samfunnet”, jf bl.a. Innst. S nr 92 (2005-2006) og Innst S nr 202 (2006-2007). Det er naturlig at formålsparagrafen skal gjenspeile disse prinsipielle uttalelser fra Stortinget.

Sálas krever at forskriftens § 1 endres slik:

”Bevilgningen på statsbudsjettets kap. 335 post 75 ”Tilskudd til samiske aviser” skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning, informasjonsformidling og språk/identitetsutvikling i det samiske samfunnet”.

3.2 Om vekting av språk:

”Sálas vil understreke at det er et redaktør- og utgiveransvar å bestemme redaksjonell språkbruk. Det er mediepolitisk prinsipielt uakseptabelt at det offentlige setter vilkår for pressestøtte som medfører inngripen i redaktør- og utgiveransvaret.

Det kan videre vises til at lule- og sørsamiskspråklige i liten grad behersker nordsamisk skriftspråk, og vice versa. Det vil således være urimelig om Ávvir som har nordsamiske lesere skal straffes økonomisk dersom avisa ikke har et ”rimelig” antall sider på andre språk.

Foreslått språkkrav kan sammenlignes med forslag om at nynorskspråklige aviser også må ha innslag på bokmål for å oppnå pressestøtte, eller at norskspråklige aviser også må ha innslag på islandsk og tysk språk.

Hensikten med det variable tilskuddet er å gi en tilfredsstillende kompensasjon for merutgifter ved avisproduksjon på samisk i forhold til norsk. Tilskuddet må ikke gis en innretning som svekker dette. Ønske om å stimulere lulesamisk og sørsamisk må for øvrig ikke medføre redusert avisproduksjon på nordsamisk og/eller norsk språk.

Sálas vil derfor bestemt avvise Sametingets forslag om at variabelt tilskudd skal gjøres avhengig av at støttemottaker har avissider på alle tre samiske skriftspråk.

Sálas vil videre avvise forslaget om differensiering av variabelt tilskudd. Merkostnadene ved produksjon av avissider på lule- og sørsamisk forutsettes godtgjort ved særskilte språktilskudd i tillegg til produksjonstilskudd etter forskriftens § 8.”

3.3 Om språktilskudd for lule/sørsamisk:

”(..)Det særskilte språktilskuddet for lulesamiske og sørsamiske avissider synes å ha mer preg av språkpolitikk enn pressepolitikk. Det kan derfor vurderes om dette språktilskuddet bør flyttes til en annen plassering på statsbudsjettet enn kap. 335 post 75 ”Tilskudd til samiske aviser”

Språktilskuddet utgjør i dag 2% av bevilgningen på post 75. Uansett budsjettekniske forhold må et eventuelt politisk ønske om å øke språktilskuddet finansieres ved friske midler og ikke gjennom redusert produksjonstilskudd til samiske aviser.”

3.4 Om etableringsstøtte/lemping av ettårsregelen:

”Sálas vil vise til at behovet for samiske avistilbud på norsk og nordsamisk er rimelig innfridd gjennom etablering av Ávvir og Ságat som dagsaviser i 2008. Sálas vil her særlig påpeke at Ávvir ble etablert ved en frivillig fusjon av Assu og Min Áigi som hadde bred støtte i det samiske samfunnet og som ikke anses formålstjenlig å reversere. Også behovet for tilbud på lulesamisk synes vel ivaretatt gjennom eksisterende språktilbud.

Det er således kun for sørsamisk språk at det per dato ikke eksisterer noe tilbud, slik at en eventuell stimuleringsordning kan avgrenses til dette.

Dog skal nevnes at det sørsamiske pressetilbudet ble vesentlig styrket ved at Ságat i 2008 opprettet et nytt underkontor i Snåsa som betjener de sørsamiske områder. I tillegg finnes et tospråklig kirkeblad (Daerpies Dierie) som utkommer periodisk.

Sálas vil bestemt frarå at ettårsregelen i forskriftens § 4 fravikes. Regelen er innført for å eliminere ”døgnfluer” samt for å gi listeførte aviser en rimelig grad av forutsigbarhet. Dette er desto mer relevant for samisk presse hvor det bare er to listeførte aviser i støtteordningen. Man kan også påregne at en endring av ettårsregelen kan påberopes av andre og dermed få generell betydning for hele pressestøtteordningen.

For norske aviser gis etableringsstøtte ved at nye aviser får dobbelt tilskudd det første året man er støtteberettiget. Dette kan være hensiktsmessig også for sørsamisk, fordi departementet da kan ta de nødvendige budsjettmessige grep i kommende statsbudsjett. En eventuell støtteordning bør være avisnøytral.

Uansett utforming av eventuelle støtteordninger (etablering/drift) for sørsamisk må dette finansieres ved friske midler og ikke ved redusert produksjonstilskudd til samiske aviser”.

4. Uttalelse fra Landslaget for lokalaviser

I epost av 23. februar 2009:

”Tilskotet til samiske aviser er auka kraftig dei siste åra med det siktemålet å gjera det muleg å gje ut to samiske dagsaviser, ei på samisk og ei på norsk.

Dette målet er nå nådd ved at Ávvir og Ságat nå kjem ut fem gonger i veka. To samiske dagsaviser er ein milepæl i pressehistoria i landet.

Desse to samiske dagsavisene er å rekna som riksaviser. Ávvir kjem ut på nordsamisk som er det dominerande samiske språket. Dei vil ha ei rolle tilsvarande dei norske riksavisene, sjølvstøtt med tilleggfunksjonar.

Men på same måte som ein har lokalaviser i det norske avismangfaldet er det behov for eit tilsvarande tilbod for dei små samiske busetnadane som nyttar lulesamisk og sørsamisk. Det er ikkje verken marknad eller elles praktisk muleg å ha egne aviser på desse samiske språka, og den løysinga som er valt med å leggja til rette for tilskot for avissider på lulesamisk og sørsamisk er difor det einaste realistiske.

For å halda levande desse samiske språka for så små folkegrupper er det viktig at det blir brukt i aviser og på stoffområde som gjer at det er nyttig i kvardagen og blir lese. Dette finn ein i dei heilt lokale avisene. Lulesamisk har alt dette tilbodet i Lokalavisa Nordsalten og Snåsningen

ønsker å få etablert eit tilbod på sørsamisk. Avissider på sørsamisk i Snåsningen vil vera den klart beste måten å nå målgruppa på og oppnå målet om å oppretthalda og styrka det sørsamiske skriftspråket. Det er heilt avgjerande at tilskotet både til lulesamiske og sørsamiske sider er forutsigbart.

Landslaget for lokalaviser, LLA, har generelt eit strengt syn på handtering av regelverket for tilskott. Men det er og slik at regelverket er til for å nå mediepolitiske mål på ein best muleg måte. LLA kan ikkje sjå at det vil få følgjekonsekvensar om ein lempar på eittårsregelen i forskriftens paragraf 4, når det gjeld tilskot til avissider på sørsamisk i Snåsningen.

Å lempe på eittårsregelen er eigentleg ein føresetnad for å nå dei politiske måla. Vi kan og nemne at det på heller ikkje var noko "kvalifiseringsår" før løyvingane vart auka for å gjera det muleg å gje ut to samiske dagsaviser. "

5. Uttalelse fra Norsk redaktørforening

Medietilsynet har konsultert Norsk redaktørforening (NR) i den konkrete saken. Svar foreligger i epost av 28. februar 2009:

"Norsk Redaktørforenings styre har vedtatt følgende, som svar på henvendelsen fra Medietilsynet:

Norsk Redaktørforening mener at støtte over statsbudsjettet til avisers enkeltsider på ulike samiske språk ikke bør gis over post 75 kap 335 "Tilskudd til samiske aviser", idet slik støtte bryter med forutsetningene for den generelle pressestøtteordningen, som må være fri for innholdsmessige vilkår. NR er enig med avisseksjonen i Sálas i at slike språktilskudd i stedet bør gis en annen plassering på statsbudsjettet. Innenfor en slik ordning vil ikke NR ha noe syn på Sametingets forslag til eventuell vektning mellom språkene. Språktilskuddene må ikke svekke den generelle tilskuddsordningen til samiske aviser."

6. Informasjoner fra mediehusene Adresseavisa og Trønder-Avisa

I epost av 8. juni 2009:

"Vi er kjent med at Medietilsynet arbeider med en gjennomgang av det fremtidige medietilbudet spesielt rettet inn mot den sør-samiske delen av befolkningen.

Som dominerende mediehus i den aktuelle regionen ønsker vi å komme med noen tanker og innspill som vi ber om blir tatt med i denne vurderingen.

Vårt utgangspunkt er at Adresseavisa og Trønder-Avisa begge har sitt dekningsområde i de deler av landet der den norske delen av den sør-samiske befolkningen lever og arbeider. Adresseavisa har et opplag på ca 80.000 som distribueres alle dager utenom søndag fra Nord-Østerdalen til Namdalen. Adresseavisa regner Røros og nabokommune i Hedemark, Tydal, Trollheimen og Fosen som viktige deler av vårt dekningsområde.

Trønder-Avisa har et opplag på ca. 24.000 eksemplarer og distribueres og dekker hele Nord-Trøndelag, deriblant de sør-samiske områdene i Snåsa og i Indre Namdal.

Begge mediehus har i lang tid vist betydelig interesse for den sør-samiske delen av våre lokalsamfunn. Vi har ment at dette var viktig både for den samiske og den norske delen av

befolkningen. Ved siden av at dette har vært en naturlig del av vårt journalistiske arbeide, har vi også sett på dette som en viktig samfunnsoppgave for våre mediehus.

I den senere tid har Adresseavisen og Trønder-Avisa hatt samtaler om vi sammen kunne bidra ytterligere til å styrke mediedekningen om og overfor den sør-samiske delen av befolkningen. I disse samtalene har vi også involvert Snåningen som vi kjenner til lenge har vurdert et større engasjement på dette området.

Vi mener at vi på mange ulike områder og måter kan bidra til å utvikle medietilbudet for sør-samer. Naturligvis omfatter dette de praktiske spørsmålene:

- Mulighetene for å utgi og distribuere medieinnhold på papir
- Mulighetene for å utvikle et tilbud på nett

I våre samtaler har vi særlig festet oss ved å benytte nettet som ny innholds- og distribusjonskanal.

Men mer enn de tekniske forutsetningene, mener vi at våre mediehus kan bidra til en eventuell innholdsutvikling både av betydning for sør-samene selv og for den norske befolkningen.

Vi er kjent med at den norske delen av den sør-samiske kulturen teller om lag 3000 personer og bor svært spredt. Omtrent like mange sør-samer bor i Sverige. Ved siden av dette vet vi også at de samiske bosetningene er spredt over et stort område. Mange har mistet forholdet til sitt språk og vesentlige deler av sin kultur. Vi opplever også at mange hevder at den sør-samiske kultur er truet og at det er en viktig oppgave å synliggjøre sider av denne delen av kulturen vår.

I den grad vi kan bidra til en styrket mediedekning overfor sør-samene i våre områder, ønsker vi å diskutere tanker, ideer, mulige løsninger og forutsetninger for dette.

I våre samtaler så langt har vi vært særlig opptatt av spørsmålet om vi sammen kan bidra til at noen med bakgrunn fra den sør-samiske kulturen og med forutsetning for det kan kvalifisere seg for å gjøre en viktig journalistisk jobb. Vi har også vært opptatt av om våre redaksjoner kan bidra til den integritet og den faglige grunnplanke som må kjennetegne all journalistikk, også på dette området. Vi tror kanskje det nettopp her er særlig viktig å tenke gjennom hvordan man både kan være en representant for og uavhengig av en liten gruppe som sør-samene er.

Med dette som bakgrunn inviterer vi til eventuell fortsatt dialog om dette. Vårt forslag er et møte om saken i Snåsa i september. Det vil være naturlig at et slikt møte holdes i Snåsa, hvor man har nærhet til sørsamiske institusjoner som finnes og kommunen har vedtatt å være tospråklig. Ved siden av representanter fra våre mediehus, bør sentrale representanter for den sør-samiske befolkningen, fra Sametinget og fra myndighetene både lokalt og sentralt delta. Vi er også åpne for å trekke inn medspillere på svensk side dersom det er riktig nå."

7. Kort om sørsamisk språk

Det sørsamiske språket er under sterkt press, med bare noen få hundre brukere.

"Ekspertkomiteen for den europeiske pakt om regions- og minoritetsspråk uttrykker i sin rapport til Norges gjennomføring av pakten stor bekymring over at det sørsamiske språket er i en spesiell sårbar posisjon. Komiteen ser derfor behov for strakstiltak som skal sikre at sørsamisk blir et levende språk i Norge (...)", jf s. 50 i St.meld.nr.28 Samepolitikken.

Snåsa kommune er fra 2008 innlemmet i forvaltningsområdet for samelovens regler. Rådmann Truls Eggen understreker i vedlagte epost av 5. mars 2009 at Snåsningen har av flere grunner en naturlig rolle i forhold til samisk språk og kultur. De distribueres til de fleste husholdninger i Snåsa og en god del utom kommunen. Rådmannen informerer om at Snåsningen ”selv har tatt initiativ til å produsere stoff på sørsamisk og har vist en genuin interesse og vilje.”

Landslaget for lokalaviser (LLA) har i lengre tid engasjert seg for at Snåsningen kan få et økonomisk grunnlag for stoff på sørsamisk. LLA ønsker at Medietilsynet dispenserer fra ettårsregelen, jf. ovennevnte epost av 23. februar 2009.

8. Møte med Arbeids- og inkluderingsdepartementet/midler til avvissider på sørsamisk

Medietilsynet avholdt den 4. mars 2009 møte med en representant for Samepolitisk avdeling med sikte på å få generell informasjon om samisk språkstimulering.

I følge ”Handlingsplan for samiske språk”, utgitt 29. mai 2009, s. 62, vil Avisa Snåsningen ”fra sommeren 2009 sette i gang et prosjekt med avvissider på sørsamisk og mer stoff om sørsamiske forhold. Dette vil legge til rette for at avisen kan motta støtte over pressestøtten til samiske aviser fra 2010. Arbeids- og inkluderingsdepartementet støtter prosjektet i 2009.”

9. Pressestøttens funksjon og innretning

Forvaltningen av pressestøtten er basert på prinsipper, nedfelt gjennom flere års praksis og utredninger. Vi nevner her enkelte som har betydning for den konkrete saken:

- Pressestøttens formål og bestemmelser er basert på pressepolitiske målsettinger, senest drøftet i NOU 2000:15 ”Pressepolitikk ved et tusenårsskifte”. Pressestøtten er i liten grad basert på språk- eller kulturpolitiske hensyn.

- Pressestøtten legger til grunn redaktørinstituttets prinsipper og praksis, uttrykt for eksempel i St.prp.nr.1 (2007-2008):

”Regjeringen mener at pressefrihet og godt fungerende medier er en avgjørende forutsetning for ytringsfrihet, rettsikkerhet og levende demokrati”. (..)Mediene har imidlertid et klart ansvar for selv å ivareta sin demokratiske funksjon. Dette gjelder spesielt i redaksjonelle spørsmål – hvor staten av prinsipielle spørsmål ikke bør gripe inn”.

Vi viser også til lov om redaksjonell frihet av 13. juni 2008.

- Ingen av pressestøttens ordninger inneholder etableringsstøtte.

Pressestøttens ordninger krever drift i ett kalenderår. Dette er første rekke for å skape forutsigbare rammer for de eksisterende støttemottakere og for å begrense urealistiske prosjekt.

I forvaltningen av pressestøtten har ikke Medietilsynet (Statens medieforvaltning) noen gang innvilget etableringsstøtte eller dispensert fra ”ettårsregelen”.

10. Medietilsynets vurdering av den konkrete saken i forhold til ovennevnte punkter

Medietilsynets vurdering begrenses til departementets mandat.

10.1 Vekting mellom samiske språk/språkstimulering

Medietilsynet (tidligere Statens medieforvaltning) har administrert pressestøtten siden 1994. Vi har opplevd bred enighet om at ovennevnte prinsipper/praksis i pkt. 9 bør legges til grunn for forvaltningen av alle pressestøttens ordninger.

Vi ser positivt på at departementet, ofte i samarbeide med oss, har endret bestemmelsene i tråd med disse prinsippene. Vi nevner for eksempel:

- forvaltningen av diverse kulturtidsskrifter, herunder det kvenske tidsskriftet Ruijan Kaiku, er flyttet fra pressestøttens post 76 til Kulturrådet fra 2007
- det samiske tidsskriftet Nourttanaste er overført fra post 75 til Sametinget fra 2009
- innholdskravet i minoritetsspråklige publikasjoner på post 76 (40% av stoffet skulle omhandle norske samfunnsforhold” og at 40% av innholdet skulle være egenprodusert) ble strøket ved forskriftsendringen i 2003.

Til de enkelte punkter:

10.1.1 Medietilsynet er enig med Norsk Redaktørforening og Sálas som anfører at pressestøtteordningene bør være fri for innholdsmessige krav.

Medietilsynet mener at Sametingets forslag om å vekte satsene for samiske avisers bruk av ulike samiske språk griper direkte inn i redaktørens redaksjonelle frihet. Det samme gjelder forslaget om å kreve at avisene skal bruke alle samiske språk for å kunne motta variabelt tilskudd.

Medietilsynet slutter seg derfor ikke til Sametingets forslag.

Medietilsynet mener det nå er viktig for de samiske avisene å få arbeidsro til å prioritere arbeidet med utgivelse av dagsavisene.

10.1.2 Medietilsynet deler Redaktørforeningens og Sálas' syn på at avisers enkeltsider på ulike samiske språk må ansees som et rent språkfremmende tiltak. Disse tiltakene kan ikke sies å høre naturlig hjemme innenfor pressestøttens ulike ordninger.

Medietilsynet peker på at disse språkfremmende tiltakene har økt i omfang de seneste årene.

Særskilt støtte til lulesamisk innstikk ble etablert i 2005, til sørsamisk i 2008, og det foreligger nå et forslag fra Sametinget om vekting av at variabelt tilskudd. Sametinget foreslår som nevnt også at samtlige samiske språk (nord-, sør- og lulesamisk) må dekkes redaksjonelt i en avis dersom variabelt tilskudd skal utbetales.

I et møte med representanter fra Kulturrådet den 27. februar 2009 reiste vi bl.a. spørsmål om språktilskuddet burde flyttes dit. Kulturrådet informerte om at Sametinget i stor grad har overtatt sammenlignbare språkfremmende tiltak.

Medietilsynet foreslår at tiltak til språkstimulering vurderes overført til Sametinget ved at §§ 7 og 9 i forskrift om tilskudd til samiske aviser strykes. Sametinget står således fritt til å gi etableringstilskudd for å opprette et tilbud på sørsamisk dersom situasjonen tilsier det.

10.1.3 Som en følge av foregående punkt bør inntil 4 % av rammen på post 75 vurderes overført Sametinget, øremerket styrking av lule- og sørsamisk språk.

10.2 Etableringsstøtte

Spørsmålet om etableringsstøtte er drøftet tidligere ved flere tilfelle.

Høyre fremmet i fjor forslag om å gjøre om deler av pressestøtten til etableringsstøtte.

Dagspresseutvalget foreslo i NOU 2000: 15: Pressepolitikk ved et tusenårsskifte en bevilgning på fem millioner kroner årlig til etableringsstøtte og/eller ekstraordinære produksjonstilskudd. Norske Avisers Landsforening (nå Mediebedriftene) og Landslaget for lokalaviser støttet forslaget. Statens medieforvaltning (nå Medietilsynet) gikk imot fordi slike ordninger vil være skjønnsbaserte og vil kunne slå vilkårlig ut. Departementet iverksatte ikke forslaget av økonomiske årsaker.

Argumentet *for* er at pressestøtten virker konserverende i den forstand at den bygger opp under det etablerte avismønster. Det viktigste argumentet *mot* er at etableringsstøtte kan medvirke til at ordningen blir mindre forutsigbar og kan igangsette urealistiske, skjønnsbaserte prosjekt som kun er vurdert ut fra en "papirsøknad".

Medietilsynet mener at innføring av etableringsstøtte er et spørsmål som har betydning for grunnleggende prinsipp i pressestøtten og som må vurderes prinsipielt for alle pressestøttens ordninger. Tilsynet foreslår derfor at etableringsstøtte ikke innføres særskilt på pressestøttens post 75 nå.

Tilsynet viser til Salas' forslag om dobbel støtte det første året man er støtteberettiget, i tråd med produksjonstilskuddets praksis. Medietilsynet ser at en slik ordning også kan være en løsning for samiske aviser, men mener at spørsmålet bør drøftes i samsvar med foregående avsnitt.

10.3 Allment unntak fra drift i ett kalenderår

Medietilsynet mener prinsipielt at det ikke bør dispenseres fra kravet til drift i et kalenderår i noen av pressestøttens poster. Et unntak vil kunne ha prinsipiell betydning for hele pressestøtten.

Unntak fra "ettårsregelen" vil skape uforutsigbarhet for tilskuddsmottakere og lite gjennomtenkte prosjekt uten "livets rett" kan bli realisert.

10.4 Strakstiltak for å etablere stoff på sørsamisk

Vi viser til at det er allmenn oppfatning om at det haster å få etablert et tilbud på sørsamisk. Vi viser til den kontakten som er etablert mellom Snåsa kommune og Snåsningen, jf pkt. 7, annet avsnitt. Vi viser også til "Handlingsplan for samiske språk", av 29. mai 2009 hvor

Snåsningen er prioritert. Samtidig har Landslaget for lokalaviser uttrykt at det er nødvendig å dispensere fra ettårsregelen i den konkrete saken for å få i gang produksjon av stoff på sørsamisk i Snåsningen.

Medietilsynet ser positivt på at Snåsningen gjøres i stand til å produsere stoff på sørsamisk så snart som mulig.

For bl.a. å følge opp Arbeids- og inkluderingsdepartementets intensjoner i "Handlingsplan for samiske språk" er Medietilsynet villig til delvis å fravike "ettårsregelen" i 2010 for avis(er) som medio 2009 igangsetter regelmessig produksjon av sider på sørsamisk.

Medietilsynet begrunner dette med behovet for strakstiltak for å bevare og styrke det sørsamiske språket, bl.a. understreket i St.meld.nr.28 Samepolitikken.

Medietilsynet peker samtidig på at den sørsamiske befolkningen er spredt over et stort geografisk område, fra Rana i nord til og med Femunden i sør. Medietilsynet mener at denne målgruppen, på sikt, er tjent med et medietilbud som dekker vesentlig utover Snåsa kommune.

Vi registrerer derfor med interesse innspillet fra Adresseavisen og Trønder-Avisa om et "medietilbud til den sør-samiske befolkningen", hvor Snåsningen også er tatt med i samtaler, jf pkt. 6. Mediehusene foreslår et møte i Snåsa i september.

10.5 Formålsparagraf for ordningen

§ 1 i forskrift om tilskudd til samiske aviser heter nå:

"Tilskuddet til samiske aviser og samisk språklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet"

Sålas fremmer følgende forslag:

"Bevilgningen på statsbudsjettets kap 335 post 75 Tilskudd til samiske aviser" skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning, informasjonsformidling og språk/identitetsutvikling i det samiske samfunnet".

Forslaget er basert på bl.a. Innst. S nr 92 (2005-2006) og Innst. S nr 202 (2006-2007).

Medietilsynet mener imidlertid at språkutviklingsaspektet bør tas ut, i tråd med argumentasjonen vi har ført tidligere i denne saken. Tilsynet tolker også begrepet "identitetsutvikling" dit hen at formålet uansett inneholder et språkutviklingsaspekt.

Medietilsynet foreslår derfor følgende ny formålsparagraf:

"Bevilgningen på statsbudsjettets kap. 335 post 75 Tilskudd til samiske aviser skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning, informasjonsformidling og identitetsutvikling i det samiske samfunnet"

11. Konklusjon

Medietilsynet legger til grunn:

- a. Ny formålsparagraf (forskriftens § 1) for ordningen, med bl.a. bakgrunn i Innst. S nr 92 (2005-2006) og Innst. S nr 202 (2006-2007), jf pkt 10.5 i denne drøftingen
- b. At det ikke foretas vekting mellom samiske språk i beregningen av variabelt tilskudd eller at det kreves at avisene må benytte både lule-, nord- og sørsamisk for å motta variabelt tilskudd, jf pkt 10.1.1
- c. At det ikke innføres etableringstilskudd eller åpnes for allmenn dispensasjon av "ettårsregelen" i pressestøttens post 75 nå, jf pkt 10.2 og 10.3 nå
- d. At Medietilsynet, unntaksvis, delvis fraviker "ettårsregelen" neste år for aviser som medio 2009 igangsetter regelmessig produksjon av sider på sørsamisk, jf pkt 10.4
- e. At språkstimulerende tiltak vurderes overført til Sametinget, jf pkt. 10.1.2 ved at §§ 7 og 9 i forskrift om tilskudd til samiske aviser strykes
- f. At inntil 4 % av rammen på pressestøttens post 75, som følge av pkt. e, vurderes overført til Sametinget

Sámi lágádus- ja aviisasearvi (Samisk forlegger- og avisforening)

Medlegg 2

2007/4536-035

Medietilsynet
Kulturdepartementet
Stortingets familie- og kulturkomité
Stortingets kommunalkomite

9711 LEAVDNJA - LAKSELV
Postboks 53 - Laatasveien
Organisasjon NO 975 617 661
Bankgiro 7593.05.02162
Telefon 78 46 59 02
Telefax 78 46 59 01
Mobil 918 00 117
Epost geir@sagat.no

PRESSESTØTTE TIL SAMISKE AVISER

Avisseksjonen i Sálas har i møte 03.02.2009 i Karasjok enstemmig vedtatt slik uttalelse:

1. Bevilgningsnivå

Budsjettrammen for 2009 på statsbudsjettets kap. 335 post 75 «Tilskudd til samiske aviser» er på 21,627 millioner kr. Pressestøtten til samiske aviser er øket med tilsammen 8 millioner kr på statsbudsjettet 2008 og 2009.

Dette representerer et enormt positivt løft som har gjort det mulig å etablere to samiske dagsaviser og dermed realisere en viktig milepæl i samisk pressehistorie. En differensiert samisk dagspresse er av fundamental betydning for utvikling av demokrati, yringsfrihet, identitet, språk og kultur i det samiske samfunnet.

Sálas legger til grunn at bevilgningen på post 75 for 2009 fordeles med 2 % språktilskudd til lule/sørsamisk og 98 % produksjonstilskudd til samiske aviser.

Tilskuddsrammen for 2009 er en minimumsfaktor for realisering av Stortingets og regjeringas mål om to samiske aviser, en på norsk (Ságat) og en på samisk (Ávvir). Produksjonstilskuddet må følgelig **minimum** indeksreguleres på 2009-nivå (21,2 millioner kr) om utgivelsen av samiske dagsaviser skal videreføres, slik et bredt flertall på Stortinget har støttet, jfr. Innst S nr 2 (2008-2009).

Eventuelle nye tilbud, herunder språktilskudd til lulesamisk og sørsamisk tekst, må finansieres ved friske midler og ikke ved redusert produksjonstilskudd til samiske aviser.

2. Tilskuddsforvaltning

Tilskuddet til samiske aviser forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift fastsatt av Kultur- og kirkedepartementet. Sálas er tilfreds med denne forvaltningsordningen.

Stortinget har i flere prinsipielle uttalelser understreket viktigheten av «*at tilskuddsforvaltningen gir den nødvendige avstand og uavhengighet i forholdet mellom samiske politiske myndigheter og samisk presse*», jfr blant annet Innst. S nr 172 (2003-2004) og Innst S nr 110 (2002-2003).

Regjeringen har i Stortingsmelding nr 28 (2007-2008) konkludert med at forvaltningsansvaret inntil videre bør ligge i Medietilsynet.

For å holde nødvendig avstand og uavhengighet mellom samiske politiske myndigheter og samisk presse må pressestøtten fortsatt forvaltes av et nasjonalt statlig fagorgan etter objektive kriterier og et regelverk som pressen selv finner rimelig.

Sametingets rolle i pressepolitikken må være å medvirke generelt til at samisk presse har nødvendige rammebetingelser til å kunne utføre sin samfunnsoppgave som den 4. statsmakt i Sápmi på beste måte. Samiske politiske myndigheter må ikke gis noen anledning til å påvirke fordelingen av pressestøtten mellom enkeltaviser eller innholdet i avisene, herunder redaksjonell språkbruk.

3. Konsultasjonsprosedyre

Staten har en generell plikt til å konsultere samiske interesser før beslutninger tas. Den samiske pressen er fri og uavhengig og har over 50 års tradisjon for å representere seg selv overfor nasjonale myndigheter, på samme måte som reindriftnæringa, samiske bygdelag m.v. I samiske pressestøttesaker er den samiske pressen selv en naturlig konsultasjonspart for staten.

Den samiske avis- og forleggerforeningen Sálas representerer samisk presse og har som vedtektsfestet oppgave *«å forhandle og inngå avtaler med myndighetene om støtte til utgivelser for det samiske folk, ut fra det forhold at det ikke eksisterer et bæredyktig marked i Sápmi»*.

En samisk politisk myndighet kan aldri representere den frie og uavhengige samiske presse uten å komme i konflikt med fundamentale maktfordelingsprinsipper. I et demokratisk samfunn er det helt uhørt om en politisk myndighet opptrer slik.

Statens konsultasjonsplikt tilsier at det i presserelaterte saker må gjennomføres konsultasjonsprosess direkte med den samiske pressen. Avisene kan ikke reduseres til høringsparter, uten anledning til å føre reelle konsultasjonsforhandlinger med formål å oppnå enighet.

4. Formålsparagraf

Etableringen av «Tilskudd til samiske aviser» som særskilt post på statsbudsjettets pressestøttekapittel i 1987 var et resultat av en langvarig kamp fra samiske avisutgivere. Formålet med støtteordningen er som navnet tilsier, å gi tilskudd til samiske aviser.

På konsultasjonsmøte med departementet den 21.05.2008 fremmet Sametinget forslag om en formålsparagraf for støtteordningen. Begrunnelsen for forslaget var ifølge protokollen at en manglende formålsbestemmelse *«skaper unødvendig usikkerhet for avisene»*.

Departementet tok forslaget til følge uten at saken ble sendt på høring og uten konsultasjoner med samisk presse. Forskriften fikk en ny § 1 med følgende ordlyd:

«Tilskuddet til samiske aviser og samisk språklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet.»

Sálas vil bemerke at formålet med støtteordningen «Tilskudd til samiske aviser» ikke kan misforstås. Dette er midler som Stortinget har bevilget til samiske aviser, og som dermed ikke kan brukes til andre formål uten særskilt godkjenning fra Stortinget.

Den nye § 1 medfører at formålet med «Tilskudd til samiske aviser» utvides til også å omfatte samiskspråklige avissider i ikke-samiske aviser. Dette er en prinsipiell og fundamental realitetsendring som neppe kan lovlig gjennomføres uten godkjenning fra Stortinget og uten at statens hørings- og konsultasjonsforpliktelser forøvrig ivaretas.

Sálas er positiv til at forskriften får en formålsparagraf, men denne må utformes i forståelse med samisk presse og uten at det opprinnelige formålet med støtteordningen svekkes.

Stortinget har gjentatte ganger påpekt at samiske dagsaviser *«er helt avgjørende for informasjonsformidling, identitetsutvikling og demokratiet i det samiske samfunnet»*, jfr. bl.a. Innst. S nr 92 (2005-2006) og Innst. S nr 202 (2006-2007). Det er naturlig at formålsparagrafen skal gjenspeile disse prinsipielle uttalelser fra Stortinget.

Sálas krever at forskriftens § 1 endres slik:

«Bevilgningen på statsbudsjettets kap. 335 post 75 «Tilskudd til samiske aviser» skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning, informasjonsformidling og språk/identitetsutvikling i det samiske samfunnet».

5. Tidsfrist for fordeling av bevilgningen

Etter forskriftens § 7 skal Kultur- og kirkedepartementet fastsette fordelingen av bevilgningen mellom produksjonstilskudd, tilskudd til produksjon av avissider på lule- og sørsamisk og eventuelle øremerkede tilskudd. For tilskuddsåret 2008 forelå departementets fordeling først den 4. desember 2008, hvilket er lovlig seint og påførte tilskuddsmottakerne unødig usikkerhet.

For å gjøre tilskuddsforvaltningen mest mulig rasjonell og forutsigbar foreslås at fordelingen for fremtida foretas av tilskuddsforvalteren innen tre uker etter Stortingets budsjettvedtak.

Sålas ber om at forskriftens § 7 endres i henhold til dette.

6. Vekting grunntilskudd/variabelt tilskudd

Etter forskriftens § 8 utgjør grunntilskuddet 82,5 % og variabelt tilskudd for samisk tekst 17,5 %. Før endringen utgjorde grunntilskuddet 90 % og variabelt tilskudd 10 %.

Departementets høringsbrev foreslo endret fordeling 85/15. I høringsrunden ville Ságat beholde 90/10, mens Ávvir foreslo 83/17. Forskriftsendringen går således utover yttergrensene for såvel høringsbrevet som avisenes egne innspill, hvilket er prinsipielt uakseptabelt.

Begrunnelsen for å øke avsetningen til variabelt tilskudd er i konsultasjonsprotokollen oppgitt å være ønske om å «stimulere også Ságat til å bruke samisk».

Sålas vil påpeke behovet for at grunntilskuddet skal gi avisene i støtteordningen nødvendig forutsigbarhet, ikke minst for å kunne ivareta forpliktelser overfor ansatte. Samtidig må det gis en tilfredsstillende kompensasjon for merutgifter ved avisproduksjon på samisk.

Stortingets formål med bevilgningsøkningen i 2008 og 2009 har vært å tilrettelegge for to samiske dagsaviser, en på samisk (Ávvir) og en på norsk (Ságat). Forskriften bør derfor ha som utgangspunkt å finansiere én samiskspråklig og én norskspråklig samisk dagsavis.

Å stimulere Ságat til å skrive samisk harmonerer dårlig med det overordna målet om én norskspråklig og én samiskspråklig dagsavis. I den grad stimuleringen virker kan dette foruten å svekke pressestilbudet til norsklesende samer, dessuten bidra til å svekke Ávvirs økonomi, både direkte i form av redusert pressestøtte og indirekte i form av økt konkurranse.

Den fremtidige fordelingen av pressestøtte til Ávvir og Ságat må være rimelig og rettferdig. Medietilsynet bør i samråd med Sålas foreta kartlegging av reelle merkostnader og inntektspotensiale ved avisproduksjon på samisk.

Når resultatet av denne kartleggingen foreligger bør vektingen mellom grunntilskudd og variabelt tilskudd tas opp til revisjon. Variabelt tilskudd må være basert på objektive kriterier.

7. Differensiering av variabelt tilskudd

Sametinget foreslår at variabelt tilskudd differensieres, med faktor 1 for nordsamisk, faktor 2 (200 % av faktor 1) for lulesamisk og faktor 3 (300 % av faktor 1) for sørsamisk. Videre foreslås et nytt krav om at variabelt tilskudd kun skal ytes aviser som i «en rimelig grad» har avissider på alle de tre samiske språkene.

Sålas vil understreke at det er et redaktør- og utgiveransvar å bestemme redaksjonell språkbruk. Det er mediepolitisk prinsipielt uakseptabelt at det offentlige setter vilkår for pressestøtte som medfører inngripen i redaktør- og utgiveransvaret.

Det kan videre vises til at lule- og sørsamiskspråklige i liten grad behersker nordsamisk skriftspråk, og vice versa. Det vil således være urimelig om Ávvir som har nordsamiske lesere skal straffes økonomisk dersom avisa ikke har et «rimelig» antall sider på to andre språk.

Foreslått språkkrav kan sammenlignes med forslag om at nynorskspråklige aviser også må ha innslag på bokmål for å oppnå pressestøtte, eller at norskspråklige aviser også må ha innslag på islandsk og tysk språk.

Hensikten med det variable tilskuddet er å gi en tilfredsstillende kompensasjon for merutgifter ved avisproduksjon på samisk i forhold til norsk. Tilskuddet må ikke gis en innretning som svekker dette. Ønske om å stimulere lulesamisk og sørsamisk må forøvrig ikke medføre redusert avisproduksjon på nordsamisk og/eller norsk språk.

Sålas vil derfor bestemt avvise Sametingets forslag om at variabelt tilskudd skal gjøres avhengig av at støttemottaker har avissider på alle tre samiske skriftspråk.

Sålas vil videre avvise forslaget om differensiering av variabelt tilskudd. Merkostnader ved produksjon av avissider på lule- og sørsamisk forutsettes godtgjort ved særskilt språktilskudd i tillegg til produksjonstilskudd etter forskriftens § 8.

8. Språktilskudd for lulesamisk/sørsamisk

Formålet med bevilgningsøkningene på statsbudsjettet 2008 og 2009 er å tilrettelegge for to samiske dagsaviser, én på norsk og én på samisk, jfr. St.prp. nr 1 (2007-2008) og St.prp. nr 1 (2008-2009).

Kultur- og kirkedepartementet har i brev av 28.11.2007 til Stortingets familie- og kulturkomité uttalt:

«I dag åpner forskriften for tilskudd til produksjon av avissider på lulesamisk, begrenset oppad til 1 prosent av årets bevilgning på post 75. Departementet vil vurdere om en tilsvarende ordning kan etableres for produksjon av avissider på sørsamisk.»

Stortingets familie- og kulturkomité har i sin budsjettinnstilling forutsatt at det nye regelverket utarbeides i tråd med dette. Departementet fulgte opp Stortingets forutsetning i sitt høringsbrev, hvor det ble foreslått inntil 2 % til lulesamisk og sørsamisk.

I den endelige forskriften åpnes imidlertid for inntil 4 %, dvs. en fordobling i forhold til departementets opprinnelige forslag og Stortingets forutsetning. At Lokalavisa Nord-Salten for 2008 fikk et tilskudd for lulesamisk på 2 % av årets bevilgning er således det dobbelte av Stortingets forutsetning. Det må også være et rimelig forhold mellom tilskuddssats og faktiske produksjonsutgifter (støttesatsen for lulesamisk språktilskudd var i 2008 på kr 6.292 pr avisside).

Det særskilte språktilskuddet for lulesamiske og sørsamiske avissider synes å ha mer preg av språkpolitikk enn pressepolitikk. Det kan derfor vurderes om dette språktilskuddet bør flyttes til en annen plassering på statsbudsjettet enn kap 335 post 75 «Tilskudd til samiske aviser».

Språktilskuddet utgjør i dag 2 % av bevilgningen på post 75. Uansett budsjettekniske forhold må et eventuelt politisk ønske om å øke språktilskuddet finansieres ved friske midler og ikke gjennom redusert produksjonstilskudd til samiske aviser.

9. Etableringsstøtte

Kulturdepartementet ber i brev av 16.01.2009 Medietilsynet om å vurdere behovet for å lempe på ettårsregelen i forskriftens § 4 eller eventuelt å åpne for en form for etableringstil støtte. Departementet uttaler at «Målet bør være at tilskuddsordningen skal legge til rette for etablering og drift av avistilbud på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk».

Sálas vil vise til at behovet for samiske avistilbud på norsk og nordsamisk er rimelig innfridd gjennom etablering av Ávvir og Ságat som dagsaviser i 2008. Sálas vil her særlig påpeke at Ávvir ble etablert ved en frivillig fusjon av Áššu og Min Áigi som hadde bred støtte i det samiske samfunnet og som ikke anses formålstjenlig å reversere. Også behovet for tilbud på lulesamisk synes vel ivaretatt gjennom eksisterende språktilskudd.

Det er således kun for sørsamisk språk at det per dato ikke eksisterer noe tilbud, slik at en eventuell stimuleringsordning kan avgrenses til dette.

Dog skal nevnes at det sørsamiske pressetilbudet ble vesentlig styrket ved at Ságat i 2008 opprettet et nytt underkontor i Snåsa som betjener de sørsamiske områder. I tillegg finnes et to-språklig kirkeblad (Daerpies Dierie) som utkommer periodisk.

Sálas vil bestemt frarå at ettårsregelen i forskriftens § 4 fravikes. Regelen er innført for å eliminere «døgnfluer» samt for å gi listeførte aviser en rimelig grad av forutsigbarhet. Dette er desto mer relevant for samisk presse hvor det bare er to listeførte aviser i støtteordningen. Man kan også påregne at en endring av ettårsregelen kan påberopes av andre og dermed få generell betydning for hele pressestøtteordningen.

For norske aviser gis etableringsstøtte ved at nye aviser får dobbelt tilskudd det første året man er støtteberettiget. Dette kan være hensiktsmessig også for sørsamisk, fordi departementet da kan ta de nødvendige budsjettmessige grep i kommende års statsbudsjett. En eventuell støtteordning bør være avisnøytral.

Uansett utforming av eventuelle støtteordninger (etablering/drift) for sørsamisk må dette finansieres ved friske midler og ikke ved redusert produksjonstilskudd til samiske aviser.

Med vennlig hilsen

Sálas - Sámi lágáduš- ja aviisasearvi

Ánte Bals

Geir Wulff